

Kvalitetsregister – till din hjälp

SAMMANFATTAT Det finns många som sjunger lovsånger för kvalitetsregister inom sjukvården, men det finns också kritiska och varnande röster.

Björn Klinge
Professor, ötdl, avd för parodontologi, inst för odontologi, Karolinska Institutet
E-post: Bjorn.Klinge@ki.se

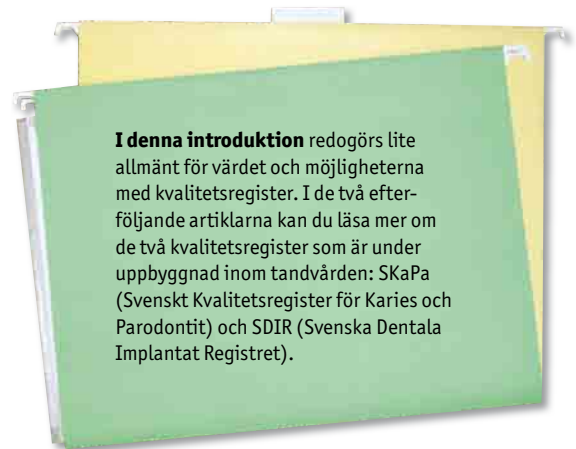
Nationella kvalitetsregister ger möjlighet till stora förbättringar i vården redan i dag och ger underlag till kunskap för morgondagens vård. »Storebror ser dig« är dock en allmän invändning. Omfattande tid för inrapportering och felaktig tolkning av data är andra ifrågasättanden. Med införandet av det nya tandvårdsstödet har tandvårdsprofessionen redan utsatts för tung belastning med nya krävande IT-rutiner. Det är nog fel att påstå att någon direkt längtar efter nya erbjudanden om merarbete att rapportera in vårddata till någon anonym datainsamlare. Men det finns faktiskt en plussida för den som väljer att ta vara på möjligheten.

NATIONELLA KVALITETSREGISTER

I Sverige finns i dag sammanlagt 69 Nationella kvalitetsregister, varav två inom tandvården. Knäplastikregistret var landets första register och startade i Lund 1975 av Göran Bauer, professor i ortopedi. Höftplastikregistret kom igång några år senare och är nu inne på sitt 31:a verksamhetsår.

En amerikansk kirurg verksam vid Harvard runt förra sekelskiftet, Ernest Amory Codman, var den förste att systematiskt följa sina patienter och behandlingsresultaten under minst ett års uppföljningstid: »Det är vår uppfattning att varje sjukhus har en skyldighet att upprätta uppföljningssystem så att resultatet av varje fall ska kunna följas så långt det är möjligt.« Som de flesta av oss var Codman mänsklig och gjorde sina misstag. Till skillnad mot de flesta gjorde han en livslång systematisk uppföljning av behandlingsresultaten. Han registrerade misstag inom diagnostik och behandling och kopplade detta till

»Det är nog fel att påstå att någon direkt längtar efter nya erbjudanden om merarbete ... Men det finns faktiskt en plussida för den som väljer att ta vara på möjligheten.«

I denna introduktion redogörs lite allmänt för värdet och möjligheterna med kvalitetsregister. I de två efterföljande artiklarna kan du läsa mer om de två kvalitetsregister som är under uppbyggnad inom tandvården: SKaPa (Svenskt Kvalitetsregister för Karies och Parodontit) och SDIR (Svenska Dentala Implantat Registret).

utfall av behandlingen och använde resultaten till att genomföra förbättringar. Detta var grunden för det vi i dag kallar evidensbaserad sjukvård.

JOURNALEN SOM ANTECKNINGSBLOCK

I all hälso- och sjukvård (tandvården inbegripen) finns system för att följa upp verksamheten ur ekonomisk och övrig administrativ synvinkel. Något motsvarande system för att följa arbetet med patienterna finns inte. Även datoriserade journaler fungerar i allt väsentligt som avancerade anteckningsblock, utan analys av vårddata för verksamhetsuppföljning. De Nationella kvalitetsregistren har utvecklats för att fylla detta tomrum.

Alla Nationella kvalitetsregister innehåller personbundna uppgifter om tillstånd/diagnos, behandling och resultat. När ett register är fullt utbyggt blir det alltså möjligt att följa upp alla patienter i landet inom registrets specialområde. Kvalitetsregistren ger på detta sätt en möjlighet till lärande och ständigt förbättringsarbete. Förkomst av olika tillstånd och sjukdomar, liksom resultaten av olika behandlingsåtgärder kan jämföras både på klinik-, landstings- och nationell nivå. Registerdata kan användas för riskanalyser, men registren är också en tillgång för vidare forskning och fördjupningsstudier.

BESLUTSGRUPPEN FÖR NATIONELLA KVALITETSREGISTER

Alla register måste varje år lämna en förnyad ansökan om ekonomiskt stöd till Beslutsgrup-

pen för Nationella Kvalitetsregister som administreras av Sveriges Kommuner och Landsting. Beslutsgruppen fördelar ekonomiskt stöd och lämnar återkoppling med förslag på utveckling och förbättring av registret. Denna återkoppling är en viktig del i kvalitetssäkringen av de Nationella kvalitetsregistren. Tandvårdsregistren får medel i en särskild satsning från staten, men har godkänts av beslutsgruppen inom ramen för ordinarie ansökningsomgång.

HÖFTPROTESREGISTRET SOM FÖREBILD

Svenska Höftprotesregistret är världens största databas för höftproteskirurgi och kan tjäna som ett tydligt exempel på hur ett likartat register skulle kunna utvecklas inom tandvården. Säkra implantat och förbättrad operationsteknik har lett till att Sverige i dag är det land i världen som lyckas bäst med höftproteskirurgi. Ett ökat intresse finns att också ta reda på hur pass nöjd patienten är med resultatet. Det är lätt att se hur motsvarande uppföljning skulle vara till glädje också inom tandvården. Vilket stödbehandlingsprogram skulle vara bäst och uppskattas mest av våra patienter?

KVALITETSREGISTER – TILL NYTTA FÖR BRUKAREN OCH PATIENTEN

Det är viktigt att Nationella kvalitetsregister ses som en viktig resurs, som är till direkt nytta för brukaren. Ambitionen är att göra datainsamling

»Registerdata kan användas för riskanalyser, men registren är också en tillgång för vidare forskning och fördjupningsstudier.«

så smidig som det över huvud taget är möjligt med nuvarande förutsättningar. Insamlade data ska användas för kliniskt förbättringsarbete, i första hand på den egna kliniken. Möjligheten till kvalitetsjämförelse med kolleger inom regionen, eller landet som helhet, kan upplevas som en sporre för den egna klinikkens medverkan. Under senare tid har också patienter börjat efterfråga kvalitetsparametrar för utförd vård. Man nöjer sig inte längre med presenterade medelvärden, ofta från internationella specialistkliniker, utan vill veta hur det ser ut med behandlingsresultat hos den egna tandläkaren i fall som liknar ens eget. Medverkan i Nationella kvalitetsregister är både en utmaning och en möjlighet.

REFERENSER:

- www.kvalitetsregister.se (sökning gjord 090428)
- Nationella kvalitetsregister – en tillgång för klinisk forskning
Delegationen för samverkan inom den kliniska forskningen
www.sou.gov.se/samverkanklinforsk (sökning gjord 090428)
- www.skapareg.se (sökning gjord 090428)
- www.sdir.se (sökning gjord 090428)

Tandläkartidningens läsarundersökning visar: 85 procent läser vetenskapliga artiklar i Tandläkartidningen.

Mediateket 2009

**TANDLÄKAR
TIDNINGEN**
100 år